

1991 йил 1 январдан чىқа бошлаган

Халқ Сўзи

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

16 январь, пайшанба, 1997 йил
Сотувада эркин нархда. № 11 (1528)

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЧЕХИЯГА ТАШРИФИ БОШЛАНДИ

Прага, 15 январь. (ЎзА махсус мухбири Мухаммад Шариф хабар қилади).

Кеча Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислам Каримов расмий ташриф билан Чехияга келди. Бугун эрталаб Прагадаги ҳукумат уйда Ўзбекистон Президентини расмий кутиб олиш маросими бўлди. Президент Ислам Каримовга Чехия Бош вазири Вацлав Клаус пешвоз чиқди. Олий мартабали меҳмон шарафига фахрий қорувул саф тортиди. Ўзбекистон ва Чехия давлат махфиялари янгради.

Ўзбекистон Президенти И. Каримов ва Чехия Бош вазири В. Клаус ўртасида яқма-яқма сўхбат бўлиб ўтди. Шундан кейин Ўзбекистон раҳбари ва Чехия Бош вазири иштирокида икки мамлакат расмий делегацияларининг кенгайтирилган тартиб-

даги музокаралари бошланди. Музокаралар нҳоясида Ўзбекистон билан Чехия ўртасида сармоюларни ўзаро рағбатлантириш ва ҳимоя қилиш тўғрисидаги битим имзоланди. Хужжатни Ўзбекистон ташқи ишлар вазири А. Комилов ҳамда Чехия Бош вазири ўринбосари И. Кочарник имзолади. Шунингдек, Ўзбекистон Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги билан Чехия Саноат ва савдо вазирлиги, Ўзбекистон Ташқи иқтисодий фаолият миқлиий банки билан Чехия «Коммерчнн банки» ўртасида ҳам ҳужжат имзоланди.

Шу кунни мамлакатимиз раҳбари Чехия сенати ва вакиллар палатасига ташриф буюриб, парламент раҳбарияти билан учрашди. Ўзбекистон Президентини шарафига қабул маросими уюштирилди.

Тушдан сўнг Президент Ислам Каримов Прага қасрига

келди. Бу ерда фахрий қорувул саф тортиди ва икки мамлакат давлат махфиялари янгради. Ушбу хабар узатилаётган пайтда Ўзбекистон Президентини Ислам Каримов ва Чехия Президентини Вацлав Гавел ўзаро ҳоли суҳбатлашмоқда. Суҳбат сўнггида Ўзбекистон Республикаси билан Чехия Республикаси ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантириш тўғрисида қўшма баёнот имзоланиши кутилмоқда. Хужжатни Ўзбекистон ва Чехия давлатлари раҳбарлари имзолайдилар.

Мамлакатимиз раҳбари бугун Прага мэриясига ҳам ташриф буюриб, шаҳар ҳокимлиги ҳамда шаҳар кенгаши аъзолари билан учрашди.

Ўзбекистон Президентининг Чехияга расмий ташрифи давом этмоқда.

(ЎзА).

Бугунги кунда «Қорақалпоқтуптин» матлубот кооперацияси акционерлик жамиятлари уюшмаси ходимлари бир миллион нафардан зиёд кишига савдо хизмати кўрсатмоқда. Уюшма таркибиде эса 12 та хўжалик ҳисобидеги ишлаб чиқариш корхонаси, 17 та чакана-узгуржи савдо ҳиссадорлик жамияти, «Қорақалпоқкооптранс» бошқармаси ва яна кўлаб шохбобчалар, базалар ҳамда ташкилотлар фаолият кўрсатаётир.

Қўли гул ҳиссадорлар ишлаб чиқарётган озиқ-овқат неъматларини санаб адоғига етолмайси: қазн, ветчина, турли қолбасалар, гўшт ва сўт маҳсулотлари, балнқ ва сазавот маҳсулотлари, шарталлар... Мудҳми -- буларнинг барчаси дўкон пештахталаридаги «музлатилган» товарларга нисбатан анча арзон, сифати эса яхши.

Ҳа, маҳсулотни ўзимизда тайёрлаганга не етсин! СУРАТЛАРДА: Тўртқўлдаги «Ойдин-С» консерва заводининг ишлаб чиқариш цехида; шу корхонанинг тайёр маҳсулотлари.

А. МУРАТОВ (ЎзА) олган суратлар.

САЙЁР МАЖЛИС

«Ўзбекэнгилсаноат» ассоциациясида республика Вазирлар Маҳкамаси халқ истеъмолчилари моллари, савдо ва пуллик хизмат мажмуининг сайёр мажлиси бўлди. Унда акционерлик жамиятлари фаолияти яқунлари, ўтган йилда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва акциялаш қандай боргани, шунингдек келгусида тармоқни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурини бажаришга доир вазифалар кўриб чиқилди. Хусусийлаштириш жараёнини кенгайтириш имкониятлари ва йўллари ҳам муҳокама қилинди.

1996 йилда Ўзбекистон енгил ва маҳаллий сановати янада ривожлантириш таъкидлаб ўтилди. Вазирлар Маҳкамасининг «Енгил ва маҳаллий сановатни ривожлантиришни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори республика иқтисодийнинг муҳим тармоғи тўғрисидаги гамхўрликнинг кўринишидир. «Ўзбекэнгилсаноат» тизимида қўшмача қувватларни барпо этиш, янги корхоналар қурилишини тугатлаш, ишлаб турган корхоналарни замонавий техника ва илгор технология билан қайта жиҳозлаш, рақобатбардошли ва импорт ўрнини босадиган маҳсулотлар ишлаб чиқаришнинг йўлга қўйиш учун хоржиий сармоюлар ва банк кредитларини жалб этиш лозим бўлади.

Мажлисда республика Бош вазирининг ўринбосари М. Усмонов сўзга чиқди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОНДАН УМИДИМИЗ КАТТА

дейди Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти Парламент Ассамблеяси раиси ўринбосари Вилли Виммер

Вена, 15 январь. («Халқ сўзи» махсус мухбири Исмет ХУДОЕВОВ хабар қилади).

13 январь кунни Вена шаҳрида Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти Парламент Ассамблеяси ҳамда Австрия парламенти ҳамкорлигида ташкил қилинган демократия ва парламентаризм масалаларига бағишланган халқаро семинар ўз илшини бошлади. Семинарда Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон, Арманистон, Грузия мамлакатлари парламенти вакиллари иштирок этди. Уни Австрия Национларга (парламентини) Раисини Хайнц Фишер кириш сўзи билан очиб, семинарнинг муваффақиятли ўтишига катта умид билдириди.

Семинар давомида Фарб демократиясида парламент ҳамда сиёсий партияларнинг роли, унинг иқтисодий ва ижтимоий жиҳадлари, демократик сайловларни ташкил этиш ҳамда инсон ҳуқуқлари мавзусидаги маърузалар тингланди. Унга тақлиф этилган халқаро ташкилотлар ҳамда Европа мамлакатлари парламенти вакиллари бу борада тулган тажриба ва амал қилинаётган нормалар ҳусусида фикр алмашишди.

Семинарда Ўзбекистон парламенти вакиллари ҳам сўз олиб, мамлакатимизда сиёсий партиялар, уларнинг Олий Мажлисдаги фракциялари фаолияти, яқинда парламент томонидан «Сўбей» партиялар тўғрисидаги Қонун қабул қилинганлиги, демократик жараёни шакллантиришда ҳамда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида амалга оширилаётган кенг қўламли ишлар ҳусусида атрафлиқча маълумот бериб, музокараларда фаол иштирок этишди.

Семинар кеча ўз илшини якунлади. Мен Ўзбекистонда кўп бўлганман. Президент Ислам Каримов бошчилигида узоқни қўлаб олиб борилаётган сиебатдан яхши хабардорман, -- дейди ЕХХТ Парламент Ассамблеяси Раисининг ўринбосари Вилли Виммер. -- Мамлакатимизда амалга оширилаётган барча соҳадани ислохотлар ўзининг илг натижаларини бераётганини мени бениҳоя қувонтирди. Мамлакатимизда кейинги пайтда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида катта ишлар қилинаётгани эътиборга молик. Шу ўринда мамлакатимиз парламентининг қисқа муддатда ЕХХТ Парламент Ассамблеяси билан яқин алоқа ўрнати олишнинг алоҳида таъкидлашнинг истариди. Ўзбекистон ЕХХТга кириши, 1992 йилда аъзо бўлган бўлса-да, орадан кўп ўтмай, мамлакатимиз парламентини раиси Эркин Халилов ЕХХТ Парламент Ассамблеяси Раисининг ўринбосарлигига сайланди. Бундан ташқари, Тошкент шаҳрида ЕХХТнинг бир қанча семинарлари ўтказилди. Шунингдек, шу йил сентябрь ойида бўлаётган ЕХХТ Парламент Ассамблеясининг кенгайтирилган бюроси ҳамда минтақадки хавфсизликнинг таъминлашга доир халқаро семинар ҳам Ўзбекистонда ўтказилиши мўжжалланмоқда. Булар ёш, мустақил мамлакатимизнинг халқаро миқёсдаги обрў-эътибори тобора олиб бораётганини, ЕХХТ Парламент Ассамблеясининг Ўзбекистон ҳамда унинг парламентида нисбатан бўлган муносабатининг амалий ифодасидир.

Мен Ўзбекистонда барча соҳадани ислохотларни муваффақиятли амалга ошириш ҳамда алоқларимизнинг янада мустаҳкамлашишига ишонман. Зеро, Ўзбекистондан умидимиз катта.

ВЕНАДА «АХБОРОТ МАРКАЗИ» ОЧИЛДИ

Австрияликлар ундан Ўзбекистон ҳақида хоҳлаганча маълумотлар олишлари мумкин

Вена, 15 январь. («Халқ сўзи» махсус мухбири Исмет ХУДОЕВОВ хабар қилади).

Вена шаҳрида Австрия Ташқи ишлар вазирлиги Вена Шарқ Академияси билан ҳамкорлигида Хаммер Пурштатли номи «Ориент» жамияти ҳовида Жанубий Кавказ ҳамда Марказий Осиё республикалари «Ахборот марказининг» очилиш маросими бўлди. Уни Венадаги Шарқ Академияси бош котиби Зигфрид Хаас очди.

«Ахборот марказининг» очилиш маросимида Жанубий Кавказ ҳамда Марказий Осиё мамлакатлари парламенти вакиллари, мажур мамлакатлар дипломатлари, тегилиш вазири, илора ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этишди. Маросимда Австриянинг халқаро масалалар бўйича Давлат котиби Феррера Валдер Бенета Мария иштирок этиб, нутқ сўзлашди. Шунингдек, Германия ва Австриядики таниқли шарқшунос олимлар йиғилганларини ушбу марказнинг очилиши билан табриклаш, унинг Австрия билан мажур мамлакатлар ўртасидаги маданий ва маърифий алоқларини ривожлантиришида ўзига хос ўрин тутишини алоҳида таъкидлашди.

Маросим катнашчилари Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон, Арманистон ҳамда Грузия мамлакатларининг ҳозирги ҳаёти, миқлиий ағвалларини акс эттирувчи кўргазмани ҳам томоша қилди. Энди австрияликлар ва хоркилик меҳмонлар «Ахборот марказига» келиб, мажур мамлакатлар ҳақида хоҳлаганча маълумот олишлари мумкин.

ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ

Қарши шаҳрида халқ депутатлари Қашқадарё виллоят кенгашининг сессияси бўлди. Унда виллоятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш ва виллоят бюджетининг 1997 йилги истиқбол кўрсаткичлари ва бошқа бир қатор масалалар муҳокама этилди.

Сессияда кейинги вақтда виллоят иқтисодийетида ижобий ўзгаришлар юз бераётгани таъкидланди. Саноатда ўснша қарийди. Маҳсулотнинг 30 фоизи хусусий сектор уллушига тўғри келяпти. Янги мактаб ва шифохоналар қурилиши тезлашди. Биргина Шаҳрисабз шаҳрида 160 миллион сўмлик қурилиш-таъмирлаш ишлари амалга оширилди. Пул айланиши яхшилангани туфайли иш ҳақи, стипендия ва нафақалар вақтида тўланмоқда. Айни пайтда қишлоқ хўжалиги соҳасида талайгина камчиликларга йўл қўйилди. Ғалла ва пахта тайёрлаш давлат буюртмаси бажарилмади. Ташкилот ва корхоналар ўзаро шартнома мажбуриятларини удралай олмаётгани сабабли уларнинг дебиторлик ва кредиторлик қарзлари қаймаймапти.

Сессияда муҳокама этилган масала юзасидан тегилиш қарорлар қабул қилинди. Виллоят ҳокими О. Пармонов сессияда сўзга чиқди.

(ЎзА).

МАЪНАВИЯТ -- ТАРБИЯНИНГ АСОСИ

Ўқувчи ёшларни ҳуқуқий ва маънавий жиҳатдан тарбиялашни янада такомиллаштириш вазифалари Тошкентда иш бошлаган республика илмий-амалий семинарининг мавзуси бўлди. Унда Ўзбекистоннинг бир қанча вазирилик ва идораларининг, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, республика олий ўқув юртлари ректорлари ва проректорлари иштирок этди.

Семинарни Бош вазир ўринбосари А. Азизхўжаев очди.

Мамлакат иқтисодиёти бозор муносабатларига ўтаётган шароитда ёш авлодни ҳуқуқий ва маънавий жиҳатдан тарбиялаш жуда муҳим аҳамиятга эга экани таъкидланди. Республика олий ўқув юртларида ва халқ таълими муассасаларида Ўзбекистон Президенти Ислам Каримовнинг «Маънавият ва маърифат» жамоатчилиги маркази фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисидаги Фармонини ҳаётга жорий этиш юзасидан катта ишлар олиб боришмоқда. Олий ўқув юртларида маънавият ва маърифат масалари бўйича биринчи проректорлар шу фаолият билан шуғулланмоқда. Ўқув юртларида ва талабалар ётоқхоналарида

фаол олиб боришмоқда. Мақтаблар ва олий ўқув юртларида малакали ҳуқуқшунос ўқитувчиларни юбориш, тегишли адабиётлар, республика қонунчилигидаги ўзгаришларни ҳисобга олиб яратилган янги дарслиқлар билан таъминлаш долзарб вазифа бўлиб турибди. Ёш авлодни ўзбек халқининг энг яхши анъаналари ва урф-одатлари асосида, Вантанга муҳаббат, унинг тарихига ҳурмат руҳида тарбиялашга катта эътибор бериш зарур, дейилди семинарда. Бу ишнинг самарадорлигини ошириш учун таълим тизими, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларининг, жамоатчилик ва отанолар куч-ғайратларини бирлаштириш зарур. Бу ишда маҳалла ҳам муҳим ўрин тутди. Чунки маҳаллаларда ёшларга ҳуқуқий маданият, умумбашарий маънавий қадриятларни англаш асослари сингдирилди.

Семинар иштирокчилари муҳокамадан сўнг Тошкент олий ўқув юртларида бўлиб, талабаларни ҳуқуқий ва маънавий жиҳатдан тарбиялаш ишларини ташкил этиш тажрибаси билан танишди.

А. ИВАНОВА, ЎзА мухбири.

Бугуннинг гапи

УМИДЛИ ДУНЁ

Ҳар кун эрта тонг билан остона ҳатлаб кўчага отланарканмиз, мамлакатимизда ҳукм сураётган тинчлик ва барқарорликнинг теран аҳамиятига имон келтирамиз, бағримиз тўқислиги, ризқ-насибамиз бутунлиги учун тақдиримизга шукрона айтамиз.

Бунинг тағ-заминида катта маъно бор. Зеро инсон дунёда фақат қорин учун яшайди. Умр дафтари эзу, неқбин ишлар билан беэзамоғи учун унга энг аввало соғлом маънавий муҳит ва осойишталик лозим. Осойишталик буюк келажак сари юз бурган жамият учун энг катта бойликдир. Бинобарин, унинг қадрига етишимиз, кўз қорачиғидек асрашимиз керак. Шулар ҳақида уйлаганда, мам-

лакатимизнинг жўшқин ҳаёти эътиборни тортади. Юртдошларимиз иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш, истеъмол бозорини барқарорлаштириш йўлида сидқидилдан меҳнат қилаятилар. Айниқса, жажон халқлари билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш йўлидаги қатий сайҳаракатлар барчани мамнун этапти. Бошланган янги ҳафта ҳақида гап кетганда, икки муҳим сиёсий воқеани таъкидлаш жоиз. Ўзбекистоннинг

халқаро нуфузи охиб бораётганига Фарбдаги қўлгина давлатлар эътиборини ўзига жалб этмоқда. Буни Чехия ва Словакия мисолида ҳам кўриш мумкин. 14 январь кун республикамиз Президентини И. Каримовнинг ана шу мамлакатларга расмий ташрифи бошланди. Халқимиз озод Ватан ҳавфсизлигини, унинг сарҳадларини сергак туриб қўриқлаётган ўз Куролли Қучлари билан ҳақли равишда фахрланди. Шу бонсдан миқлиий армиямиз ташкил топган кун -- 14 январь ҳамма жойда кенг нишонланди. Ўзбекистоннинг Ҳарбий доктринаси асосида ривожланаётган республика Куролли Қучлари тинчлигимиз ва осойишталигимизнинг мустаҳкам қалқонидир. Марказий Осиёдаги аҳволга тўхтайдиган бўлсак, Бишкекда бўлиб ўтган Ўзбекистон, Қирғизистон ва Қозоғистон Давлатлараро кенгашининг мажлиси яқунлари жаҳон оммавий ахборот воситаларининг ҳамон диққат марказида. Чунки ушбу кенгашида ўч кардош мамлакат ўртасида интеграцияни кучайтириш, иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлаш билан боғлиқ муҳим масалалар муҳокама этилди, шартнома доирасида бир қатор ҳужжатлар қабул қилинди. Зеро, ҳозирги ўтиш босқичида бир-бирига амалий ёрдам кўрсатиш, тўпланиб қолган муаммоларни ҳамкорликда ҳал этиш халқларнинг хоҳиш-иродасига тўла мувофиқ.

Тожикистондаги вазият эса ҳамон кескинлигича қолмоқда. Бирдорқушлуқ бошига қўлгина қулфатларни солаётир. Шу муносабат билан Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлиги Тожикистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигига нота юбориб, келажакда бундай ноҳуш воқеалар такрорлан-

Н. ТОШЕВ, «Халқ сўзи» шарҳловчиси.

Яхшидир аччиқ ҳақиқат

Хўжасизлик

УНИНГ ОҚИБАТИДА ҲОСИЛДОР ЗАМИННИНГ УМРИ ЗОЕ КЕТАПТИ

Дўстлик тумани прокуратураси 1996 йилда пахта ва галла етиштиришда аниқланган салбий ҳолатлар юзасидан таҳлилий етиштиришда аниқланади. Унинг мазмуни куйида баён қилинма...

Чекширишга туманларро агрохимё лабораторияси, табиатни муҳофаза қилиш кўмитаси, солиқ инспекцияси, назорат-тафтиш бўлими, ер тузиш ходимлари жалб этилган...

Яна бир салбий ҳолат техника билан боғлиқ. Туманда техника «тўқилиб» қолган десак муболага эмас. Бу энг зарур агротехник тадбирлар -- кузги шудгор ва қатор ораларига ишлов беришни ўз вақтида ўтказиш имкони...

Кузда шудгорланмай қолган минглаб гектар ерларда бегона ўт уруғининг кўпайишига қўлай шароит яратилди. Бу ўз ўрнида пахта ва галлага хо...

Тумандаги ҳар бир хўжаликда қарийб юз чакримлик очиқ зовурлар, 468 километр узунликдаги дренаж тармоқлари ишламай турибди. Бу эса беш ярим минг гектар ернинг шўрланиш даражасини тезлаштирган, тўрт юз гектар майдоннинг мелiorатив ҳолатини издан чикарган...

Аслида, лойиҳа бўйича туманда деҳқончилик юритиш тўлиқ механизацияга асосланган бўлиб, қўл кучи истисно қилинган. Аммо қатор йиллардан бери давлат бюoртмаларининг бажарилмаётгани сабабли хўжаликлар қарзга ботиб, ишчиларга маош тўлашга ҳам қўриб...

Бундай орқага кетиш, туман иқтисодиётининг йил сайин заифлашуви чуқурларнинг турмуш шароитига ҳам салбий таъсирини ўтказмоқда. Бунинг мўҳтамак манфати биринчи ўринда туриши керак. Зеро, инсон омилиниз олпа сиришчи мумкин эмас.

Шундай экан, ердан фойдаланиш, пахта ва галла ҳосилдорлигини оширишда қўнунбузарликка йўл қўйиб, меҳнат жамоаларининг иқтисодий қўлоқликка туширган раҳбарларга нисбатан туман ҳокимлиги қўнун доирасида чора кўришдан умидвормиз.

Музаффар НАЗАРОВ, Дўстлик тумани прокуратури. Хайитбои НАБИРАЕВ, «Халқ сўзи» мухбири.

«Наманганкабель» кўп тармоқли ҳиссадорлик жамияти хизматчилари нон ва нон маҳсулотлари, қандолатпазлик моллари ишлаб чиқариш турларини кўпайтирдилар. Ҳозир бу ерда 30 номдаги маҳсулотлар тайёрланиб, аҳолига етказиб бериляпти. Тикув цехи чеварлари қўлидан чиққан кийим-кечаклар аҳолига манзур бўляпти.

СУРАТЛАРДА: қандолатпазлик цехида; жамиятнинг янги дўкони халққа хизмат кўрсатаёпти; тикувчи Х. Исоқова.

Ш. ОЛИМОВ олган суратлар.

Хабарлар оқимидан

СЕЯЛКА СИНАБ КЎРИЛДИ

Бу йил Хоразм воҳаси далаларида чигитни плёнка остига экиш катта майдонларда синаб кўрилади. Шу мақсадда «Урганчамир» заводи инже...

ҒАМХЎРЛИК

Яқинда Қашқадарё вилоятида етти мактаб, олтига қишлоқ врачлик амбулаторияси, бир поликлиника, 120 ўринли шифохона фойдаланишга топширилди. 27 километрли газ қувури тортилди. Йил давомида эса 500 километрли табиий газ қувури қурилиб, минглаб хонадонларда «зангори олов» ёнди.

МУЛК ШАКЛИ ЎЗГАРГАЧ

Бозор муносабатлари талабига мос тарзда фаолият юрита бошлаган Бешарик тўқимачилик ҳиссадорлик жамияти йили муваффақиятли яқундади. Минг тоннадан зиёд калава ип, қарийб тўрт миллион метр газлама, шунингдек минглаб сўмлик халқ истеъмолчи моллари ишлаб чиқарилиди.

Хиссадорлик жамияти энди қардан хомашё харид қилиш ва маҳсулотини кимга сотиш масалаларини ўзи ҳал этмоқда. Мустақил иш юритиш ички имкониятларни тўла ишга солиш, харажат ва даромаднинг пухта ҳисоб-китоб қилишга ундамоқда.

Илгари молвий йил қийинчиликлар туфайли ишлаб чиқариш қувватидан тўла фойдаланилмади. -- дейди жамият раиси Р. Оллобердиев. -- Уттан давр мобайнида аҳвол тубдан ўзгарди. Бу йил эса олинган соф фойдани 14 миллион сўмга етказишни ният қилиб турибмиз. Жорий йилда 1400 тоннага яқин калава ип, олти миллион метр газлама ишлаб чиқариш режалаштирилган. Беш юз минг метр газлама, 40 тонна калава ипни хорижга сотиш мўлжалланган.

Чет эл билан қўнунчилик йўлга қўймаган қорхонанинг истиқболли йўқлигини теран англаган ҳиссадорлик жамияти аъзолари Германия ва Туркия ишбилармонлари билан қўшма қорхона очиб туриришдаги ҳужжатларни имзолади. Тез кунларда бу ерда Швейцария ва Германиядан келтирилган замонавий дастгоҳлар ўрнатилиши туфайли қўшма қорхона юқори сифатли калава ип ишлаб чиқара бошлайди.

Музаффар НАЗАРОВ, Дўстлик тумани прокуратури. Хайитбои НАБИРАЕВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ФАОЛЛАР ЙИГИЛИШИ

Гулкентда Сирдарё вилояти фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш, иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш, бу борада тўғланб қолган муаммоларни тезроқ ҳал этиш масалалари муҳокама қилинди.

Йиғилишда сўзга чиққанлар мамлакатимиз раҳбарияти қишлоқ хўжалигини ҳар томонлама тараққий эттиришни устувор йўналишлардан бири деб қараётганини таъкидлашди. Бу борада вилоятда муайян ишлар амалга оширилганини қайт этиш билан бирга, йўл қўйилган камчиликларга зудлик билан барҳам бериш зарурлигини эълон қилди. Жумладан, Оқолтин, Меҳнатобод, Мирзабод, Сирдарё, Ховос туманларида кузги-қишқи дала ишларини талаб даражасида деб бўлмади. Шўр ювиш, галла майдонларини суғориш ва озиқлантириш, техникани таъмирлашда сусткашликка йўл қўйилмоқда. Йиғилишда туман ҳокимларининг бу борадаги аҳволини ўзлаб олиш юзасидан қандай ишлар амалга оширилаётгани ҳақидаги ахборотлари тинланди.

Йиғилишда аҳолига савдо хизмати кўрсатиш, озиқ-овқат маҳсулотлари савдосини тубдан яхшилаш масалалари ҳам кўриб чиқилди, тегишли тадбир белгиланди.

Вилоят ҳокими Ҳ. Исмоилов йиғилишда сўзга чиқди. (Ў.А.)

Нукусдаги 19-акционерлик автокорхонаси ҳайдовчилари шаҳарда ва шаҳарлараро йўналишларда хизмат кўрсатиш билан бирга Қорақалғистон аҳолиси, ташкилотларнинг буюртмаларини ҳам бажаришляпти. СУРАТДА: ҳайдовчи Ж. Қалқоров.

А. МУРОТОВ олган сурат.

АДИРЛАРГА СУВ ЧИКДИ

Марҳамат туманининг «Машъал» ва Тўхтасин Мирзаев номидаги жамоа хўжаликлариди экинларни суғориш муаммоси ҳал бўлди. Бу хўжаликларнинг деҳқонлари асосан адирларни ўзлаштириб, техника экинлари етиштириш билан шугулланади. Тўхтасин Мирзаев номидаги жамоа хўжалигида Жанубий Фарғона каналидан сув чиқариб берадиган қучли насос станцияси ишга тушди.

Янги иншоотни «Андижонирригациякури-лиш» трестининг тумандаги бўлими ишчилари жуда қисқа вақт ичида қуриб битказишди. Шу

Ҳозирги кунда Фарғона вилоятида 400 га яқин акциядорлик жамияти фаолият кўрсатмоқда. Бу жамиятлар чиқарган 10,8 миллион дона акциянинг жамғарма фонди 3,6 миллиард сўмдан ортиб кетди. Акцияларнинг асосий фонди республика Фонд биржасининг Фарғона ҳудудий бўлими орқали сотилаётганлиги, айниқса, қувонарлидир.

Биз ўтган йил «Халқ сўзи»нинг сонларидан бирида қувалик мебелсоз мулкдорларнинг фаолияти ҳақида ҳикоя қилиб, комбинатнинг янгица ишлаш услуби яна ҳам такомиллашиб боришига яхши тилак билдирган эдик. Мебелсоз мулкдорлар эса бозор иқтисодиётида, янгица шароитда ва янгица услубда ишлаш нақадар самарали эканлигини амалда исботладилар.

Баъзи бир рақамларни бир-бирига муқоаса қилайлик. 1996 йилда қорхонада халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш бурноғи йилга нисбатан 25 фоиз ўсиб, 220 миллион сўмни ташкил этди. Қорхона эса йил якунида 90 миллион сўм миқдорда фойда олди. Шунинг тенг ярми жамоа учун қолдирган фойда ҳисобланади. Ана шу фойданинг 16 миллион сўми жамоанинг қимматли қозғоларини сотиб олган акциядорларга қўшимча ҳақ тариқасида янги йилга қадар тарқатиб бўлинди. Агар бурноғи йили ҳиссадорларга 8 миллион сўм тарқатилганлигини эслабмиз, у ҳолда жамоа дивиденд тўлашда анча илгариллаб кетганлиги яққол кўзга ташланади. Жамоа иштиерида қолдирган соф фойданинг қолган қисми эса тўла-синча ишлаб чиқариш жараёнини ривожлантириш, янги асбоб-ускуналар сотиб олиш учун ишлатилди.

Яқинда акционерлик жамиятининг йил якунига бағишланган йиғилишида юқоридаги рақамлар қайта-қайта тилга олинди, таҳлил этилди, мулоҳаза юритиш учун 400 кишидан ортиқ акциядорлар тўпланган залга ҳавола қилинди. Ҳақиқатан ҳам, янгица усул қуваликларга жўла қўла келяпти. Бундан айтиш 2 йил аввал, комбинат акционерлик жамиятига айлантирилган пайтда умумий акцияларнинг 49 фоизи жамоада, 51 фоизи давлат иштиерида қолган бўлиб, ҳазирга келиб шу акцияларнинг 40 фоиздан ортиги фонд биржасидан сотиб олинди. Бошқача қилиб айтганда, 1996 йилнинг ўзида 36 миллион сўмлик жамиятнинг ташқарида юрган акциялари қорхонага қайтариб келинди. Бу эса айтиш қиларди «Қувамебел» жамоаси қўлида жами акцияларнинг 90 фоизи жамланди, деган гап. Агар дастлабки йили чиқарилган акцияларнинг умумий миқдориди 5 миллион сўмни ташкил этган бўлса, ҳозир акцияларнинг умумий қиймати 17 миллион сўмдан ортиб кетди. Янги Қува мебелнинг фаизи ортиб бораётганлиги, икундан-кунга эҳтижмандилар, икундан-кунга қўлиб бораётганлиги иқтисодиётда ўз самарасини кўрсатаяпти.

Акциядорлар йиғилишида эришилган натижалардан кўра амалга оширилиши олдими ишларга, маҳсулот сифатини яна-

Иқтисодиёт оидимлари

БОЗОРНИНГ ТЕМИР ҚОНУНЛАРИДАН БИРИ

Зокиржон МАДУМАРОВ -- акционерлик жамиятининг бош муҳаллиси: -- Қорхонамиз нафақат акционерлик жамияти сифатида, балки ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг харидорлиги билан ҳам эътибор қозоняпти. Лексин жаҳон бозорига чиқиб борасидаги ишларимиз анча сууст. Чунки фақатгина янги стуллар ва юмшқоқ мебелдан ташқари бирор-бир маҳсулот жаҳон мебелсозлиги талабларига жавоб берамайди. Бунинг учун кўпроқ чет эл асбоб-ускуналарини сотиб олиш керак. Ҳали ҳам ишлаб чиқариш участкаларимизда Польшадан олиб келинган дастгоҳлардан фойдаланилгани. Мазнавий жиҳатдан эскирган бу дастгоҳларнинг тез бузилиши сабабли уларнинг бозор туриш ҳолларига барҳам берилгани йўқ. Ҳозир цехларимизни Италиядан олиб келинаётган ўта замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлашни бошлаб юбордик. Жамиятимиз олган соф фойда ҳисобидан 15 миллион сўм маблағни шу мақсадларга сарфляймиз. Бугунча 8 миллион сўмлик асбоб-ускуналар олиб келинди. Агар биз акционерлик жамияти бўлмаганимизда, бунча маблағни топиш имримаҳол эди.

Баҳодир САИДАҲМЕДОВ -- бирлашма бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари: -- Янгица усулда ишлаш бозор қонунларининг яна бир муҳим жиҳатини намоён қилди. Илгари қорхонамизда таъминот биринчи даражали соҳа ҳисобланарди. Энди эса ишлаб чиқарилган маҳсулотни сотиш, харидор ахтариш шундай ишга айланиб борапти. Бу--бозорнинг темир қонунларидан бири. Бозор шароитида харидор ўта талабчан бўлиб қолар экан. Шунинг учун ҳам маҳсулотнинг сифатига, айниқса, халқимиз диди, маросимларига мос тушадиган қилиб ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор бераймиз.

Айни кунларда хомашё борасида умуман қийналганимиз йўқ, Омборларимизда шу йилнинг ярмига қадар стадаган хомашёлар, материаллар мавжуд. Янгица усулда ишлаш ўз аравамизни ўзимиз тортишимизга кўпроқ мажбур қилаяпти. Бозорда синмасликнинг асосий йўлларидан бири бизга керакли асбоб-ускуналар, хомашёлар-

нинг воситалардан эмас, биринчи манбадан олиш кераклигини жуда тўғри тушуниб етаймиз.

Мусоожон ИСМОИЛОВ -- акционерлик жамияти бошқаруви раиси, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутаты: -- Республикада анча танилиб қолган комбинатимизнинг акционерлик жамиятига айлантирилиши айрим кишиларда унча хуш келмаган эди. Шунинг учун ҳам дастлаб акцияларни сотиш қўйиб кетганди. Энди эса ишчиларимиз акция нима, қимматбахо қоғоз нима, у қандай манфаат келтириши-ни жуда яхши тушуниб олдилар. Шу боис яқинда бўлиб ўтган йиғилишда энди акцияларни чет кишиларга умуман сотмаслик ҳақида қарор қабул қилинди.

Биз бундан буён асосий эътиборни бозор талаблари даражасида маҳсулот ишлаб чиқаришга қаратишимиз зарур. Қачонки, қорхонамизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг 60-70 фоизи экспорт қилинар экан, жамоамиз бозор иқтисодиёти шароитида фақатгина ишлаб қол-

марта ҳам ўтказилгани йўқ. Устига устак, жамиятнинг маблағи биринчи навбатда ижтимоий ҳимоя соҳаларига сарфланапти. Биз ҳозирга қадар дивидендларни ҳар ярим йилда тўлаб келган бўлсак, бу йилдан ҳар чоракда тўлашни режалаштириб қўйдик. Бу ишчиларнинг манфаатдорлигини ошириш билан бирга уларни янада жон қуйдириб меҳнат қилишга даъват этади.

Акциядорларнинг йиллик йиғилиши фақат таҳлиллар, маърузалардангина иборат бўлиб қолмай, катта тантанга ҳам айланиб кетди. Акциядорларга дивидендлардан ташқари 4 миллион сўмлик муқофот пулларни тарқатилди. Иккита машина, чет элда ишлаб чиқарилган 10 та телевизор, шунча миқдорда видеокассетлар, қўшма гиламлар совға сифатида тарқатилди. Буларнинг ҳисоб-китоби ҳам бир миллион сўмга етди.

Аслида, қувалик мебелсозлар бу акциядорлар жамиятида ишлашни оруз қилишининг боиси шунда.

Набижон СОБИР, «Халқ сўзи» мухбири.

«АНЗИС»НИНГ «ТЕЗ ЁРДАМ» МАШИНАЛАРИ

«ЎздЭУавто» қўшма қорхонаси ва Асақанин «Анзис» акционерлик жамияти меҳнат жамоалари ўртасида «Дамас» микроавтобусига тиббий «Тез ёрдам» машинаси жиҳозларини ўрнатиш тўғрисида шартнома тузилди. «Анзис» заводи жамоаси фурастини қўлдан бой бермай шартнома мажбуриятларини бажаришга киришти. Автозавод конвейеридан ўриндиқлар ўрнатилмаган «Дамас» микроавтобуслари тўғри шу ерда келтирилади. Андижон механика заводи эса «Тез ёрдам» машиналари учун зарур маҳсулотларни етказиб беради. Шундай қилиб, урта қорхона меҳнат жамоаси ҳамкорликда республикамиздаги тиббий муассасалар учун тез юрар машиналарини тайёрлаб беради.

«Анзис» акционерлик жамиятида «Тез ёрдам» машиналарини йиғиш ва бўяш учун жой тайёрланди. Заводдаги иштатлаш цехи кенгайтирилди ва у тўғривисиз ишлайдиган бўлди. Бу цехда «Тез ёрдам» машинасига тиббий замбил ва тиббиёт ходими ўриндигини жойлаштиришга мўлжалланган мосламаларни маҳкамлаш учун деталлар ишлаб чиқарилади. «Дамас» микроавтобуслари бўлгандан сўнг ўз вазифасига мос қўрилишни олади. Унинг таъсисига ўчиб-ёнувини чиқарувчи ўрнатилиб, маҳсулот сўзу ва тиббий «Тез ёрдам» белгиси туширилади. «Анзис» акционерлик жамияти раҳбарияти ва «ЎздЭУавто» қўшма қорхонаси ўртасида «Тико», «Нексия», «Дамас» автобуслари учун ўттиз хилдан ортиқ детал ва зарур қисмлар тайёрлаб бериш тўғрисида яна бир шартнома тузилди. Қорхонада тайёрланган деталларнинг намуналари асақалик автомобильсозлар томонидан юқори баҳоланди. Айни пайтда «Анзис» меҳнат жамоаси бўлган деталларнинг тўрт хиллини қўлаб ишлаб чиқариб, «ЎздЭУавто» қорхонасига етказиб бермоқда. Йил давомида яна 26 хил детални ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

«Анзис» жамоаси келажикда «Нексия», «Тико», «Дамас» автобусларини ишлаб чиқаришда зарур бўладиган яна 20 хилга яқин керакли қисмларни тайёрлаб беришни режалаштирмоқда. «ЎздЭУавто» қўшма қорхонаси билан ҳамкорлик қилиш қорхонада яна 50 га яқин янги иш жойларини ташкил этиш ва қорхонанинг ишлаб чиқариш қувватидан тўла фойдаланишга имкон беради.

К. НИЗОМОВ, Ўза мухбири.

ди. Натижада қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг таннархи ошиб кетарди. Янги сув иншоотининг ишга тушиши туфайли Марҳамат туманидаги хўжаликларда галла ва озуқа экинлари етиштириш, боғ ва узумзорлар, теракзорлар барпо қилиш учун тоғ ёнбағирларидан юзлаб гектар ерни ўзлаштириш имконияти пайдо бўлди. (Ў.А.)

ДИВИДЕНД ХАМ ОЛИШАДИ

Хонқа туманидаги «Галаба», Янгиарқ туманидаги А. Утар номи жамоа ҳўжаликлари 1996 йил бошида шу илгор усулга вилоятда биринчи бўлиб ўтишганди. Ҳар икки ҳўжалик асосий маҳсулотлар -- пахта, шולי ва буддой етиштириш ҳамда давлатта сотиш режаларини вилоятда биринчилар қаторида уддалашди. Кўп тармоқли «Галаба» жамоа ҳўжалиги жами 3.700 тоннага яқин пахта (режадагидан 450 тонна зиёд), 1.500 тоннадан зиёд шולי (гектаридан 63 центнер) етиштирди. А. Утар номи жамоа ҳўжалигида пахта ҳосилдорлиги 34 центнерга етказилди. Ушбу ҳўжаликларда соф даромад янги даромаднинг 18-23 фоизига тенг бўлди. Демак, ҳиссадорларни мўмай дивиденд пули куяётди.

Дарвоқе, янги усул туфайли жамоа ҳўжалигининг ҳўзир ишлаб турган аъзолари билан бирга, собиқ аъзолар ҳам ҳиссадор ҳисобланишди. Улар шу ҳўжаликда илгари қилган меҳнатларидан ҳисоблаб чиқарилган улушлари эвазига текин ҳиссадор бўлишган. Чунончи, «Галаба» жамоа ҳўжалигида 41 йил меҳнат қилган Искандар Ҳайитов 1996 йил якунига кўра 4,2 минг сўм дивиденд олди. Бундайлар ҳўжаликда оз эмас: жами 1.687 киши. Аваз Утар номи жамоа ҳўжалиги ҳиссадорлари сафи эса бундан ҳам катта. Бу ерда йил якунига кўра жами 2.090 нафар ҳиссадорга дивиденд тўлашиш кўлаи тўлаяти. Уларнинг ҳар бири ҳисобига ўртача 6.100 сўмлик улуш ва бу улушнинг 30 фоизи ҳажмида дивиденд пули белгиланган. Демак, жамоа ҳўжалиги аъзолари бундан бунд йил якунида маош, даромад пулидан ташқари дивиденд ҳам олишади. Ҳўжаликда 35 йилдан бунд тер тўкиб ишлаётган Шикназар Матқубовнинг бир ўзи иш ҳақи ва даромадга қўшимча яна 10.680 сўмлик дивиденд

пули олади. Кўриниб турибдики, ҳўжалик нечоғли кўп иқтисодий самардорликка эришса (маҳсулот етиштириш, сотиш сифати, тежамкорлик ортса) дивидендга ажратилган пул ҳам шунчалани кўпаяди. Шундай бўлгач, манфаатдорлик, мулкка эгаллик ҳисси барчани унумли ва тежамли меҳнатта, тadbиркорликка ундайди.

минг тонналик шולי ҳосили эса (гектарига 51 центнер) 732 миллион сўм даромад келтиради. Иш ҳақи янги даромаднинг 65 фоизи атрофида бўлиши ҳисобга олинса 15 минта яқин пулдарга, ижара-

ердаги яхлит даланинг бир бўлаги. Бинобарин, тупроқ ва сув шароити, унумдорлик бир хил. Аммо ҳосилдорликдаги фарқ ҳайратланарли. Тулибой аканинг «Фарҳод» деҳқон-фермер ҳўжалиги вилоятдаги режа уддаланган кунгача гектаридан 62 центнер, пулдарт асосида ишлаётган қўшнилари эса 40 центнер атрофида хирмон кўтаришди.

80.000 ТОННАЛИК ХИРМОН

Гурдан -- худуди жиҳатдан вилоятнинг кичик туманлари-

дан бири. Экин майдони 22-23 минг гектар атрофида. Шундан 20 минг гектарига пахта ва шולי экилади. Ана шу «кафтлек»-кина майдондан чиндан ҳол 80.000 тоннага етказиб ҳосил олинапти. Давлатта пахта сотиш режаси ҳам, шולי етиштириш шартномаси ҳам воқола биринчилар қатори уддаланади.

Туман ҳўқимидан тортиб олди пулдарчи ёки ижарачини ҳам мамнун этаётган нараса -- даромаднинг мултиги. Ҳўқимнинг шахсан ўзи бармоқ букиб ҳисоблаб берди. Гектаридан 32 центнер ҳосил ҳисобига уйилгандан 32 минг тонналик пахта хирмони пировадига 400 миллион сўм, йигиб олинадиган 41

чи ва фермерларнинг улушини хомиғўт қилиб кўриш қийин эмас. Бундан ташқари режани ошириб уддаланган ҳар бир пулдарчи ёки ижарачи бу йил иш ҳақи ва даромаддан ташқари муқофот тарзида ўртача бир тоннадан зиёд шולי ҳам олади.

Воҳанинг энг шимолӣ зонасида жойлашган «Ўзбекистон» жамоа ҳўжалигининг илгор пулдарчиси Мўжесар Утамова ўзинга бириктирилган 2 гектар майдоннинг ҳар гектаридан режадаги 28,5 ўрнига 50 центнер пахта, салкам бир гектар еригаи шолидан 4,9 тонна ўрнига 5,5 тонна дон сотди. Ҳар иккала экиндан олинган соф даромад 90 минг сўмдан ортиқ. Оилаица тегадиган 2,5 тонна шולי эса бунга қўшимча. Шунингдек, 3,35 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 48, 1,44 гектар шолининг ҳар гектаридан 59 центнер ҳосил олган Салима Ражабова, пахта ҳосилдорлигини 47, шолини эса 59,5 центнерга етказган Зайнаб Худойберганова сингари унлаб, юзлаб пулдарчилар ҳам ҳар қачонгидан мўмай даромадли бўлишди.

«НЕКСИЯ» МУБОРАК, ТўЛИБОЙ АКА! Янгибозор туманидаги «Бўстон» жамоа ҳўжалигида Тўлибой Ёқубовга бириктирилган 2 гектарлик экин майдони шу

-- Бунга раисимиз Солай Собиров сабаб бўлди, -- дейди Тўлибой ака. -- Аслида ўзим ҳам фермерликни мўлжаллаб турувдим, лекин ботинолмаганим боис ниятимни сир сақлаб юрдим. Раиснинг таклифи билан шу йил бошида деҳқон-фермер ҳўжалиги тўзим. Мулк ўзингники бўлгач, унга бошқача кўз билан қараркансан киши. Авваллари оиламизга берилган пулдарт далаида мен ва турмуш ўртоғим иккалаимиз ишлардик. Вояга етган уч ўғлимизнинг бўлса далада ишлашга ҳуши йўқ, Мулк ўзимизники бўлгач, ўғилларимизнинг ҳам фикри ўзгарди. Шаҳарга кетиб ишлаш ниятидан воз кечиб, ёнимизга қолишди.

Хоразмда қўшимча озикдантириш, суғорилмаган далалардан қўнидагидай ҳосил ололмайсиз. Олинган ўғитни ҳўжалик берсагина экинга солишлар, бермаса «борига-баракка» деб кўз қолишарди. Ҳар хил узалишлар боис экин сувсиз, баъзан ўғитсиз қолиб кетарди. Ер Тўлибой аканинг қўлига ўтгач, сансоларликлар барҳам топди. Фермер елиб-юғриб, сув йўлларини солади, тегилли илорларга ўғит ва мадал ўраб боришдан ҳам ор қилмади. Натияжада авваллари минерал лорилар билан бир

марта озикдантириб суғорилган дала фермер тасарруфига ўтгач, уч марта ўғитланиб суғорилди. Ҳар гектарига солинган 25 тонна маҳаллий ўғит далаи юмшатибгина қолмай, ёз жазирасида намги яхши сақлади. Ҳашоратларга қарши курашда ота-боболар усули қўлланилди. Ишга эрта келиб, кеч қайтишди, кўп кунлари тулларни бевосита далада ўтказишди. Дала четлари, ариқ ва зовур бўйларига юзларча тул мевали даракт кўчатлари экилди. Ойла аъзолари бу билан ҳам чекланмай, 2 гектарлик бошқа бир далада шולי устириб, давлатта 9 тонна «қирмишдон» тоштирилди. Деҳқончиликнинг ҳалисини олган фермерлар томорқадан ҳам унумли фойдаландилар. Биргина картошканинг ўзидан қисқа муддатда экин бор ҳосил олинди.

-- Қийинчиликлар ҳам бўлганди? -- сўраймиз фермердан.

-- Фермерлик фаолиятини маблағсиз бошлаганимиз учунми, дастлаб бироз қийинлик. Энди анча бойиб қолдик. Томорқадан олинган даромадлар олинган сарф-харажатларини қопласа, пахта ва шолдан ортирилган 140 минг сўм фермерлик фаолиятининг ривожлантиришга сарфланади. Фермернинг иқтисодий имкониятлари чиндан ҳам катта. Галдаги вазифа совхозчилик фермасига асос солишдан иборат. Ҳалол ишласан албатта роҳатини кўрасан. Яқинда Янгибозордан етиш қочқилди. Пахта ва шולי етиштиришда катта ютуқлари учун пешқадам фермерга вилоят ҳўқимининг фармоишига биноан битта «Нексия» машинаси берилган бўлибди.

Абдулла СОБИРОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Қарор ва ижро

ЖАРИМА

Мамлакатимизнинг дон маҳсулотларига бўлган эътибонини тўла қондириш -- галла мустақиллигига эришиш нақадар аҳамиятли эканини бугун ҳар бир киши теран англайди. Бироқ бу борадаги ишларга етарли даражада эътибор ва масъулият билан ёндашиляптими?

Республикамиз раҳбариятининг бошқоқ дон экилган майдонларда пайхонга йўл қўймасликка қайта-қайта эътиборни қаратаётганига сабаб нима? Бизнингча, галла пайхонига қарши кураш тадбирлари мунтазам эмас, балки қўпинча мавсумий ишдек амалга ошириляптир. Оқибатда жойларда давлатга галла топшириш режаси уддаланмай қолмоқда. Бунга Самарқанд вилоти ҳўжаликлари мисолида ҳам кўриш мумкин.

Тўғри, режа бажарилмаганининг яна бир неча сабаблари бор. Утган йили ёғингарчилик кам бўлгани туфайли лалми ерлардан кутилган ҳосил олинмади. Лекин, шу жиҳати ҳам борки, кўпгина ҳўжаликларда кузда галла экиш муддати қўзиб юборилди, белгиланган уруғ ерга тўшмади. Бунинг устига, уруғлик дон талаб даражасида тайёрланмади. Энг ачинарлиси, уруғни ўз вақтида ундириб олишга эътиборсиз қаралди, унган майсаларнинг ҳам анча қисми моллар тўғеи остида нобуд бўлди. Оқибатда вилоятдаги 271 ҳўжаликдан атиги 37 тасигина галла тайёрлаш бўйича давлат буюртмасини ба-

жарди. 135 ҳўжаликда бошқоқ дон экинлари ҳосилдорлиги 15-20 центнердан ошмади. Гузалкент, Иштихон, Каттакўрғон, Нарпай, Челақ ва Пайарик туманларида ҳосилдорлик атиги 6-8 центнерни ташкил этган ҳўжаликлар ҳам бор.

Маълумотларга қараганда, вилоятда шу кунгача галлазорларни 500 дан кўпроқ марта пайхон қилиш қайд этилган. Пайхон этилган майдоннинг умумий ҳажми беш минг квадрат метрдан кўплир. Мисол учун, Пайарик туманидаги «Ўзбекистон» жамоа ҳўжалиги аъзоси Ф. Абдураҳмоновнинг 46 бош қўйи 68 квадрат метр галлазорни пайхон қилиб, 1500 сўм микдорда зарар етказган. Қўйлар эгаси «яхшигина» микдорда жарима тўлашга мажбур бўлди. Булунгур тумани «Булунгур» ижара ҳўжалигида яшовчи Х. Мирзақобилов 11 та қўйи экин майдонини пайхон қилгани учун 4350 сўм жарима тўлади. Лекин, гап жаримадами? Наҳотки, улар бугун пайхон қилган бир квадрат метрдаги майса эртага неча кишининг ризқи бўлиб етилишини ўйла-маса?

Майсаларни нобуд қилиш ҳоллари бошқа туманларда ҳам кўпубай учрамоқда. Экинзорларни пайхон қилиш ҳоллари бир неча бор такрорлангани сабабли Уругт туманидаги «Деҳқонбоб» жамоа ҳўжалиги бошқаруви раиси А. Қодиров, «Иттифоқ» жамоа ҳўжалиги бош ҳосилоти Х. Шодиёров тегилли жаримани тўлашга мажбур бўлди. Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин.

Ҳамза ШУКУРОВ, Ўза мухбири.

ЯНГИЛИК ШАРОФАТИ

Сир эмаски, аҳолини ўзимизда етиштириладиган картошка билан тўла таъминлашда ҳозирча муаммолар бор.

Ваҳоланки, илгор технологиядан кенг фойдаланган ҳолда масалани ижобий ҳал этиш мумкин. Бу борада Юқори Чирчиқ тумани, Аҳмад Ясавий номидаги ҳўжаликда тўланаётган тажриба диққатга сазовордир. Ҳўжаликда Исроил технологиясини қўллаб, дастлаб гектар бошига уч юз, ўтган йил эса 412 центнердан ҳосил етиштирилди. Бошқача айтганда, 10 гектар майдондан 41,2 тонна картошка йиғиштириб олинди.

Ҳўжаликда бу йил картошка етиштириш билан бевосита шуғулланидан «Туркистон» фермерлар уюшмаси ташкил этилди. Энди 300 гектар майдонда Исроил технологияси асосида картошка парваришланади. Фермерлар пахта ва галла ҳам етиштиради.

Қорақалпоғистон янгиликлари

ҲАМКОРЛИКДА Италия фирмаси билан ҳамкорликда иш бошлаган Нукус мармарга ишлов бериш қўшма корхонаси маҳсулотнинг дастлабки турқумларини буюртмачиларга жўнатди. Ҳамкорлик самараси Улароқ бу ерда маҳсулот ишлаб чиқариш кўяйди, сифати яхшиланди, ишчилар моддий манфаатдорлиги ортди.

ТАЪТИЛДАН СўНГ

Нукус туманидаги «Қизил уй» жамоа ҳўжалигида кишки таътилдан сўнг машғулотлар 464 ўринли янги мактабда бошланди. Ўқувчиларнинг пухта билим олиши ун талай кулайликларга эга бўлган бу билим масканини «Оролсувқурилиш» бирлашмасининг 18-кўча механизмлашган жамламаси курувчилари бунд этди.

СУВ -- ТўКИНЛИК ДЕМАК

Эллиққалта туманидаги Қилчиноқ овулида насос станцияси фойдаланишга тоштирилди. Олти насос ёрдамида Амударёдан секундага 15 куб метр сув чиқариб берилди. Шу туфайли 10 минг гектар ер сувга сероб бўлади. (Ўза).

ХўСУСИЙЛАШТИРИШ ҚИРРАЛАРИ

ҲИССАДОРЛАРНИНГ УЛУШИ ОШМОҚДА

Ўзбекистон иқтисодий тараққиётининг ўзига хос ва мос йўлини ишлаб чиқиб, шу йўлдан дадил бормоқда.

Мақсуд йўлининг ўзига хослиги шундаки, илгари бирорта мамлакат иқтисодий мулкка асосланган социалистик тўзум ўрнида бевосира иқтисодиёти таъминчиларга йўналтирилган кўп уқуллу тўзум кўрмалган, яъни бу борада синалган йўл йўқ эди. Энди тиланган ўзбекистоннинг ўзига мослигига келсак, Шарқ мамлакатлари, айниқса, Ўзбекистонда яшаш, ишлаш, таъбирлар ўтказиш -- ҳамма-ҳаммаси қадимдан шерикчиликка, жамоа бўлиб иш тутишга асосланган. Шундан келиб чиқиб, бугун биз давлат тасарруфидан чиқарилган иқтисодий мулкка эгаллик қилишнинг асосий шаклларидан бири -- ҳўжалик юритувчи субъектларни акциядорлик жамиятларига айлантиришдек мақбул шаклни танлайлик. Бундай жамиятларнинг шаклланиш йўллари, уларнинг турлари тўғрисида алоҳидларда, вақти мавбуот нашрларимизда кўпубай мақолалар ва маълумотлар бериб боришмоқда. Уларни ташкил этиш, ривожлантириш, ҳўқуқ ва мажбуриятлари тўғрисида меъёрий ҳужжатлар (қонунлар, йўриқномалар, намунавий низоомлар, услубий тавсия ва кўргазмалар) ҳам ишлаб чиқилиб, тасдиқланган. Аммо бу -- акциядорлик жамиятларига боғлиқ муаммоларнинг бариси ечилиди, дегани эмас. Тап шундаки, ҳўжаликни бошқариш ва мулкка эгаллик қилишнинг акциядорлик усули жаҳон тажрибасида йиллар давомида амал қилиб келмоқда. Аммо бу жараяннинг барча иқтисодий-иқтисодий, ишлаб-босқичи ривожланишига ҳузус тўлиқ ҳал этилмаган. Чунки жамият муттасили ривожланишмоқда. Бу ҳол, албатта, ундаги ҳар бир бунин ва ҳўжалик субъектларининг ҳам тараққиёти етиштиришга таъқозо қилмоқда. Демак, бизда ҳам акциядорлик жамиятлари уздуксиз, мунтазам равишда ривожланиши ва тақомиллаштиши керак. Шу боис биз ҳозирги иқтисодий шароитда акциядорлик жамиятларининг ўрни ва уларнинг истиқболлари ҳусусида айрим мулоҳазаларимизни билдиришга аҳд этидик. Агар Ўзбекистон Республикаси Истиқболли белгилан ва статистика давлат қўмитаси маълумотларига таянганда бўлсак, мамлакат иқтисодиётида нодавлат секторнинг ҳиссаси йилдан-йилга ортиб бормоқда. Масалан, 1996 йилнинг 9 ойи мобайнида ишлаб чиқарилган соф маҳсулот ҳажмида унинг улуғи 52,8 фоизни ташкил этган бўлса, шундан 23,1 фоиз эса акциядорлик жамиятлари ҳиссасига тўғри келди. Бу бунроғи йилга нисбатан 4,5 фоиз кўпдир. Бироқ бун ҳали талаб даражасида, деб бўлмайди. Сабаб? Иқтисодий ислохотларнинг иккинчи босқичидаги асосий вазифалардан бири барча соҳаларда таркибий ўзгаришларга эришишдан иборат. Бу қўлимиз жиҳатидан кенг қамровли вазифа бевосита давлат ва нодавлат секторларига ҳам таълоқланади. Айниқса, яқин келажикда нодавлат сектор салмоғи янада ўсиб, унда акциядорлик жамиятлари сезиларли ўринни эгаллаш лозим. Ҳозирги пайтда республика товар оборотининг 94,5 фоизни, қилшқ ҳўжалигида етиштирилган янги маҳсулотнинг 98,1 фоизни, иқтисодиётимизда бунд булган ҳодимларнинг 69,5 фоизни нодавлат секторига тўғри келаяпти шундай имконият борлигидан дўлолат берди. Акциядорлик жамиятлари, шунингдек, Ўзбекистоннинг инвентария сисемасида ҳам ўз ўринини топомқда. 1996 йил 9 ойи давомида нодавлат секторда умумий капитал сармояларнинг 25,6 фоизни ўзлаштирилган бўлса, унинг 7,9 фоизни акциядорлик жамиятларига тегишли бўлди. Бу кўрсаткич 1995 йилнинг шу лаврида 4,5 фоизни ташкил этган эди. Демак, бир йилнинг ўзига ҳиссадорларнинг капитал сармоядаги ҳиссаси 3,4 фоиз ошди. Бундай ўзгаришларни қилишга қўрилган ҳам қўриш мумкин. Бултур 9 ойи мобайнида барча пулдарт ишларининг 39,9 фоизни акциядорлик жамиятларида амалга оширилганини айтиб ўтиш kifой. Айни чоғда нодавлат секторнинг пуллик хизмат кўрсатиш соҳасидаги улуғи ҳам кўтага ташланмоқда. Дейлик, 1996 йилнинг 9 ойи давомида бу ҳисса 32,5 фоизни ташкил этган бўлса, унинг 10,4 фоизни акциядорлик жамиятларига тўғри келди. Аммо, тан олиш керак, ҳозир соҳасида нодавлат секторнинг ҳиссаси ҳали жуда кам. Бу борада республикада кўпгина ишлар қилиниши лозим. Ҳўсузан, шу соҳа билан шуғулланувчи кишик корхоналарни, акциядорлик жамиятларини қўйиштиришнинг кишик ўзи таъқозо этмоқда. Иетак товар ишлаб чиқарувчилар, пуллик хизмат кўрсатувчилар қанча ўп бўлса, давлатнинг иқтисодий қудрати шунча бақувват, унинг бюджети шунча бой бўлади. Баҳолир ИСРОИЛОВ, Ўзбекистон Республикаси Давлат содиқ қўмитаси ҳолими, таъдикоти.

Қизилқ туманидаги «Кунчиқ» жамоа ҳўжалиги пахтакорлари баҳорин экин-тикинга тайёрларлини бошлаб юборишди. СУРАТЛАРДА: (чапдан) механик Т. Чориев, механизаторлар Х. Жумаев, Н. Тилово; эгат олиш пайти; бригадир Х. Сафаров. И. ХўЖАЕВ олган суратлар.

ЛИЗИНГГА... УСКУНАЛАР

Ўзбекистон молия бозорига яна бир янги компания вужудга келди. У «Банк-Лизинг» универсал компаниясидир. Мухбиримиз шу муносабат билан мақсуд компания бошқарувчиси, иқтисод фанлари доктори Улугбек НОРОВ билан суҳбатлашди.

-- Улугбек Ирискулович, республикамизда универсал лизинг компаниясини ташкил этишда мақсад нима? Умуман, унинг асосий иш фаолияти нималардан иборат? -- Ўзбекистон Республикасида амалга ошириляётган кенг қўламли ислохотлар ҳўқитинг барча соҳаларида янги босқичга кўтарилиди. Бу жараян ўз навбатида миллий маданиялар ва ускуналар паркинги жаҳон андозалари даражасида қайта қуроллантириш ҳамда уларни сармоялашга хизмат қилгандан молия тизимлари олдига катта вазифалар қўйлади. Шундай молия институтларидан бири кредит операцияларининг янги шакли -- Ўзбекистон банклари ассоциациясини томонидан ташкил этилган «Банк-Лизинг» универсал компаниясидир. Лизинг ў моҳияти жиҳатидан ускуналар ва техникани босқичма-босқич (муайян вақт майдонда) нарҳини тўлаш орқали узок муддатта фойдаланишга беришнинг ўзига хос шаклидир. Жаҳон тажрибаси шунга кўрсатадики, лизингдан фойдаланиш орқали ҳаракатдаги асосий ишлаб чиқариш фондларини ўта қисқа муддат ичда янги-

лаш имконини беради. Ҳўжалик субъектлари ускуналар, техника ва бошқа мулкни ижарага олиш ёки нарҳини кейинроқ тўлаш орқали иқтисодиётнинг жалдлаштиши ва ривожланишини таъминлайдилар. -- «Банк-Лизинг»нинг асосий мақсад ва вазифалари ҳақида ҳам суҳбатлангиз. -- Компания, асосан, икки мақсатни қўзлайди. Биринчидан, мулкчиликнинг барча шаклларидаги ҳўжалик органларига технология ускуналар, ҳаракатдаги ва кўчмас мулкни етказиб бериш бўйича лизинг лойиҳаларини амалга оширадди. Иккинчидан, тижорат, яъни ҳисоблаш техникаси, дастур маҳсулотлари, телекоммуникация воситалари, банкмаотлар, саудо терминлари, қараридералар билан таъминлайди. -- Лизингнинг афзалликлари нима? -- Молиявий хизматларнинг янги тури (лизинг) тадбиркорга қўйидаги имкониятларни беради: -- ҳозирги замон шароитида жуда ҳам асқоқидиган илгор техникаларнинг олиш; -- мулкни сотиб олишни лизинг берувчиси ҳисобидан таъминлаш;

қилиши, бизнес-режа, зарур ҳолларда эса лизинг тўловларининг қайтишини кафолатлайдиган ҳужжатларни (банк кафолати, мулк гарови, қимматли қроғазларни) тақдим этиши лозим. Лизинг компанияси қошидаги кредит комиссиясининг маблағ ажратиш ҳақидаги қароридан сўнг шартнома тузилади. Ҳўжатларнинг расмийлаштиришнинг барча босқичларида мутахассисларимиз мижозларга керакли ёрдамни берадилар. -- Ҳозирги вақтда қайси бир ускуналарнинг афзаллиги бор деб ўйлайсиз? -- Авваламбор, бизнинг компаниямиз бизнинг кичик, ўрта ва ҳусусий бизнесни ривожлантиришга йўналтирилган. Шунинг учун лизинг объектлари сифатида қўйидаги ускуналарни кичик новвоҳоналар, алтомолсиз ва бошқа ичимликларни қўйиш линиялари, қандолатчилик сўт, қолбаса маҳсулотлари ишлаб чиқариладиган ускуналар, музқаймоқ, ёр-мой линиялари, тегирмонлар ва озик-овқат саноатининг дасттоҳларини таслиф қиламиз. Шунингдек, кафе, рестороанлар, умумий овқатланиш шохобчалари, тикувчилик, енгил саноат корхоналари учун ускуналар ҳамда қир ювчи, кимёвий тозалаш, саргароҳоналар ва аҳолига маиший ва сервис хизмати кўрсатиш объектлари учун технология линиялар ва бошқа мулк турларини етказиб беришимиз мумкин. -- Компаниянинг келгусидаги ре-

Б. ОСТАНАҚУЛОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

